

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZDRUŽBE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: za Zdravstveno dravstvo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 za četrt leta; za Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta; za inostanstva \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene sukladno po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi, na primer (Dec. 31-39), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevnikom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Nekontrolniki krađej!

Polemizirati s "pisanopolcem" bi pomenilo nositi sneg v Kanado. Dovolj je, če Prosveta od časa do časa pokaže na njegove nedolžnosti.

Prosveta je pred več tedni pisala, da njeno stališče glede kontrole porodov je, naj si vsako sam reši to vprašanje. Priporočali ali odsvetovati porodno kontrolo na splošno bi bilo nesmiselno, ker po današnjem sistemu je vsaka družina problem zase. Kdor zmore in hoče imeti otroke, naj jih ima, kdor jih pa ne, naj si pomaga kakor si pomagajo drugi. Kontrola porodov ne more biti v današnjih razmerah politična zahteva, ki se postavi v program; kakor ne more nihče zahtevati, da mora vsaka zakonska dvojica imeti deset otrok, tako ne more nihče zahtevati, da se vsaka družina omeji na dva otroke. Dokler starši sami plačujejo stroške, toliko časa naj sami odločujejo. Načelno pa smo za to — in Prosveta je to že povedala — da se odpravijo vse postavne ovire razširjanju informacij o porodni kontroli za one, ki jih hočejo imeti. Namesto, da se te informacije butlegajo, kot se to vrši, naj jih zdravstvena oblast sama daje vsakomur, ki vpraša za nje.

Trunk pa pravi, da stališče Prosvete, naj si vsako pomaga, če hoče kakor si pomagajo drugi, pomeni isto, kakor če bi svetovala: "Drugi krađejo pa še vi krađite." On smatra s tem, da je porodna kontrola zločin kot je tatvina. K sreči njegovo mnenje, oziroma mnenje njegove cerkve, še ni merodajno za vse ljudi, niti nikoli ne bo, zato pa ostane istovestneje porodne kontrole s sramoto tatvine doma pri njem.

Ker pa že je beseda o kraji, je dobro priti do dejstva, da največ tatov izhaja iz onih družin, v katerih ni bilo kontrole porodov. To lahko potrjujejo policijski in sodnijski dokumenti. Slučaj nekega Janusa v Chicagu, ki je bil ustreljen, ko je hotel ukrasti purana v mesnici, da preskrbi kosilo za svojih sedem otrok na zahvalni dan, je en dokaz. Ako bi ta siromak imel manj otrok, bi najbrž ne šel krast. In če bi si bil pomagal s kontrolo, ga ne bi bil za ta "zločin" nihče ustrelil. Nasprotno, ker je šel krast purana, je danes mrtev. To dokazuje, da je med zločinom tatvine in "zločinom" porodne kontrole le velika razlika, he, he!

Dejstva, ne fosilno filozofiranje, so življenje.

Sicer pa father Trunk sam priznava, da so tudi njegovi katoliški krogi zelo slabi v tem oziru. Tudi tam "krađejo", to se pravi prakticirajo porodno kontrolo. Glejte kaj piše: "He, he, katoliški krogi... Niti najmanj ne dvomim, da je tako. Ko bi g. Molek glede te kontrolne robe vedel toliko, kolikor jaz vem, he, he, bi iz krože skočil. Taka pisma iz katoliških krogov so — muhe, mušice proti mojim slonom. Katoliški krogi, bogami, slabi smo, gospodinj pomiluj, pomiluj!"

Kaj hočete še več! Sam father Trunk potrdi to kar je pisala Prosveta o splošnem prakticiranju porodne kontrole. Torej ni treba svetovati: Kradite, saj drugi tudi krađejo! Katoliški ljudje "krađejo" brez našega nasveta. He, he!

Prosveta je prejela pismo nekega G. H. Broadwaterja v Orlando, Florida, ki svari vse urednike vseh časopisov v Ameriki, da prihaja sodni dan, ki pomete s satanom in vsemi "grešniki" s sveta. On ve! Najbrž je business v Floridi slab to zimo. Ubogi mož bi moral iti v Boston. Tam je še kraj za "čudeče".

Tudi najbolj črn zamorec lahko stanuje v beli hiši.

Neki člankar resno argumentira, da njegov časopis dobro prebavlja. Mogoče. Povedal pa ni, kaj navadno pride iz procesa dobre prebave.

Delavčeva vrednost se ceni po njegovem znanju. Čim več zna, tem več je vreden sebi in drugim. Delavec, ki nič ne zna, je coka sebi in drugim.

All vas zebe? Pomislite, kako bo vroče od danes šest mesecev!

Glasovi iz naselbin

Predavanja Čitalnice SDD in drugo

Collinwood, O. — Kot je bilo že poročano se vrši predavanje pod pokroviteljstvom čitalnice SDD. Vršilo se bo prihodnji petek dne 24. jan. ob 7:30 zvečer v društveni dvorani št. 3. Tudi predavatelj je bil že naznanjen, namreč g. Ivan Zorman. Tisti, ki je že čul g. Zormanovo predavanje, ve, da je naš Ivan dober in poljuden predavatelj. Predaval bo o naši slovenski književnosti.

Čitalnica SDD se zaveda svoje dolžnosti, da da našemu občinstvu tudi nekaj ustenih besed, kar je včasih boljše kot pa čitana beseda, ker čitana beseda se prej pozabi kot pa izgovorjena. Vemo tudi, da se potem predavanja človek vedno več nauči in mu je nekam bolj dostopno kot pa tiskana beseda. Torej ste prošni vsi ukažejni, da pridete na to predavanje, ki je brezplačno, ker stroške bo krila čitalnica. Želi se edino to, da pridete na to predavanje in da ne pozabite dneva.

Tudi za drugo predavanje je že določen dan, in sicer se vrši dne 14. febr., to je na isti dan, ko se vrši seja čitalnice, ki pa bo kratka. Za drugo predavanje se je določilo, oz. se je odzval naš dobro poznani sodrug Jos. Siskovič. Kaj bo njegov predmet, bomo naznanili prihodnjic. Vemo, da je sodrug Siskovič dobro nadarjen delavski bojevnik; pohajal je tudi tukaj v šole in zna dobro razlagati gotove predmete. Pripravljeni smo, da nam bo tudi on dal nekaj dobrega, nekaj duševnega užitka, nekaj tistega, kar delavstvo v splošnem potrebuje.

Torej je priporočljivo, da se tudi tega predavanja udeležimo. Čitalnica se je zavzela, ako bodo predavanja posečna, da jih bo od časa do časa prirejala, ker smatramo, da so veliko bolj dostopna kot pa tiskana beseda. Od vas je odvisno, koliko ste jih pripravljivi posecati in ako boste pokazali voljo, se bodo ista vršila od časa do časa. V naši naselbini smo to vedno pogrešali.

S tem ste prošni, da pridete tudi v delokrog čitalničarjev, da postanete član čitalnice. Čitalnica je last SDD in kot taka je odprta vsemu našemu narodu. Čitalnica je postala nekako središče našega življenja in njena naloga je, da vrši in razvija našo naselbino v kulturnem ter v prosvetnem duhu. Želi in priporoča našemu delavstvu, da seže po knjigah in časopisih, ki so na razpolago v čitalnici. Več ko naš bo, bolj se bo izboljšala, več različnih tiskovin in knjig se bo naročilo.

Čitalnica je tudi storila sklep na svoji zadnji seji, da pristopi v "Izobraževalno akcijo." Umeva, da tvori naš narod v pretečni večini delavstvo, da moramo gojiti in podpirati enake ustanove in da imamo bolj tesne vezi med seboj. Le v skupnem sodelovanju na prosvetnem in kulturnem polju bo pripomoglo zblizati delavstvo v splošnem. Torej ne pozabite, da ste vsi navzoči na teh predavanjih in da se udeležite seje.

Jos. F. Durn.

Nov pikniški prostor

Cleveland, Ohio. — Navada je že, da se vsako leto razna društva pripravljajo, da si pravčasno preskrbe prostor, kjer nameravajo v tekočem letu prirediti svoj društveni izlet ali piknik. Izбира je mogoče velika, pa vedno so razni člani drugega mnenja; nekateri želijo tu, drugi pa tam, a vsakemu je težko ustreči. In kot po navadi jim prostor oziroma čas nameravnega izleta ni vedno po volji, bodisi iz enega ali drugega razloga, vedno je težavno lep prostor pravčasno zanjati za hodoči izlet.

V tem letu smo zopet v Clevelandu za en pikniški prostor bogatejši, in to na zapadni strani mesta. Oddaljen je le 30 minut v okrožju 11½ milje, v North Royaltonu, to je na glavni tlakovani cesti "Ridge Road" ali "Highway 3", katera vodi v Medino, Woodster, Columbus in Cincinnati. Tudi na tej cesti vozi bus.

Ta pikniški prostor se imenuje "Teddy's Farm," tu je 5 akrov senčatega gozda in pred gozdom v drevju lična nova hiša. V hiši je primerna lepa plesna dvorana, pripravna za posamezne prireditve, kakor za: klube ali "party," kakor tudi temu primerna obedna soba. Gozd je obraščan s košatimi bukvami, javori in kar se sme šteti, z lipo. Pod temi košatimi drevesi so mize, tudi pokrita plesna dvorana, da v slučaju dežja ni treba bežati pred mokroto v auto ali kam drugam. Gozd je suh, saj ni čuda, kajti nahaja se na najvišji gori Cuyahoga okraja in to je 1240 čevljev višine. Lepo se vidi po Clevelandu in Eliriji. Tu vedno piha hladen veter, zdravega zraka je v obilici. Izletnikom se ni treba bati, da jih bodo komarji nadlegovali. Izven tega bo za zabavo dovolj preskrbljeno; bo prostor za balinjanje, rusko keg-ljišče, za mladino ples ali travnik za žogomet; tudi za malčke bo otročje igrišče, namreč gugalnice in pešek, da se bodo na njem igrali. Radio-rog bo na razpolago v gozdu, ki bo vedril zopet druge poslušalce. Z eno besedo rečeno, tako da bo vsakemu izletniku v zadovoljstvo in v spomin, kam da ima drugič iti.

V večernih urah bo na željo gozd razsvetljen. Kar se tiče kuhinje, bo vse na razpolago, tudi ako bodo želeli janca na rašnju peč. Ker je to otvortveno leto, se cenjenim družtvam priporočam, da si prostor pravčasno zanjatijo; kar se pa tiče cene, bo za to leto polovična.

Theodore Hartman,

1246 Addison Rd.

Rodoljubna akcija

Collinwood, O. — Dne 2. januarja smo imeli v naši naselbini sejanek, katerega smo se udeležili nekateri primorski rojaki. Zbrali smo se s namenom, da se posvetujemo, na kak način pripomoči našim trpečim rojakom, ki žive v okupiranem ozemlju in ječe pod Mussolinijevim tiranstvom. Tako smo bili razburjeni, da smo Mussoliniju poslali ultimatum, da se umakne iz naše zemlje.

Na sestanku smo izvolili tudi provizoričen odbor, pravzaprav nekaj vojni odbor. Za ministrskega predsednika je bil izvoljen Jože Žele, za vojnega tajnika Jože Penko (sprožitelj ideje), za generala pa je bil izvoljen Jože Durn. Enake pozicije dobijo le tisti, ki so bili zvesti vojaki v zadnji vojni. In ker mene ni doletela ta čast (za uniformo sem namreč imel "overalls"), za orožje pa kramp in lopato), mene torej ne more doleteti ta čast, zakar mi ni žal. Izvoljeni so bili tudi Vinko Godina, Mike Jakin in F. Maroš. Kakšne pozicije so bile njim odkazane, mi ni znano, ker sem prej odšel.

Ne vem kako bo stvar izvedljiva, ker nismo diplomati, marveč le delavci. Moje mnenje je, da bi se za stvar zavzele vse jugoslovanske organizacije in Mussoliniju poslale resolucije ali pa še kaj drugega. Tisti, ki čita primorske novice v raznih listih posebno še v Prosveti, ki jih nam prinaša največ, mu je znano, kaj fašisti počnejo z našimi ljudmi. Tudi mora vsakega boleati srce, ko pomisli, kako so fašisti postopali napram dijakom Gordinu, ki so ga ustrelili v hrbet in napram njegovim tovarišem, ki so bili poslani v pregnansko ječo. Naše ljudi tirajo s lastne zemlje in jih pošiljajo v najbolj puste kraje Italije.

O življenju naših bratov, ki živijo pod Italijo, sem pred par leti imel priliko se prepričati na lastne oči, ko sem bil leta 1927 v Postojni. Kakšna razlika med Postojno kot je bila pred vojno in kot je danes! Človek bi se lahko zjokal, ako je poznal nekdanjo in ko vidi sedanjost Postojno. Iz nje so italijani naredili pravcato umazano vas, kot so temu navedeni v Italiji. Zdelo se mi je, da sem prišel v tujino, ko sem zagledal karabinarje, ki hodijo po dva in dva skupaj.

Nekega starega Postojnjčana sem vprašal, kaj dotična stražila pomenijo. G. Šeber me je opomnil, da ne smem tako govoriti, češ, da so to njihovi orožniki. Pripomnil sem, da to pomeni smrt za naše ljudi, kar je tudi resnica. V svoji domači vasi,

Sv. Mihael pri Postojni, sem bil tri dni in dovolj mi je bilo gledati tisto italijansko samopanošnost in ignoranco. V vsaki trgovini ali gostilni sem videl Mussolinijevo sliko. Nekemu mojemu sosedu sem rekel, zakaj vraga trpi na steni. In tako se je ta človek prestrašil mojemu izrazu! To mi je dalo priliko, da sem bolje spoznal situacijo naših ljudi in da nisem v Ameriki, marveč v Italiji. Kljub mojemu ameriškem državljanstvu sem sklenil, da je najboljša, da jo popijam predno bo prepozno. Naša dolžnost je, da na kak način pomagamo našim bratom, ki so tujci na lastni zemlji.

Mike Podboy.

Za S. N. dom

Detroit, Mich. — Društvo Ženski odtsek S. N. doma v Detroitu je bilo organizirano pred malo več kot enim letom z namenom, da pomaga zbirati denar za stavbinski sklad. Društvo S. N. doma je bilo ustanovljeno že pred več leti. Tudi je že pred nekaj leti kupilo zemljišče nekako v sredini dveh slovenskih naselbin z namenom, da bi Dom, ako bi se ga zgradilo na istem prostoru, služil tako rojakom na vzhodni kot na zapadni strani mesta. Ali zapadna stran je bila odcpejana in si kupila svojo dvorano v svoji sredini, saj jim pač ne moremo zameriti. Ali oni na zapadni strani so s tem, da so kupili svojo dvorano, prenehali biti aktivni za narodni dom na vzhodni strani, ker delati in podpirati morajo pač svoj delavski dom.

Radi tega smo bili na vzhodni strani prisiljeni prodati ono zemljišče in kupiti drugega na bolj primernem kraju. Torej je prebit; sedaj imamo, kar je večina želela: imamo stavbišče in tudi plačano je. Ali od Doma smo še daleč. Financ nismo še takorekoč nič, in če hočemo, da bomo imeli svoj dom, se bo treba še žrtvovati. Stavbišče nam ne koristi nič, ako ni na njem stavbe: Te pa ne bo, ako ne zberemo skupaj zadostno vsoto denarja.

Torej vsi na plan! Naše geslo naj bo, da se dom čim prej postavi in da zberemo čim več denarja, predno začnemo z gradnjo. Veste, da ni dobro kupiti ničesar na puf. Tega se ne bomo mogli izogniti, ne da bi kupili na kredit. Pa vendar je dobro, da zberemo čim večjo vsoto, ker čim več bomo plačali gradbeniku, tem boljše ceno bomo dobili in boljše pogoje. To vemo z izkušnje, da čim več plačamo na kak predmet, pa naj bo to hiša, pohištvo ali kar že hoče, tem ceneje in boljše pogoje dobimo.

Apeliraj na vse slovenski narod in na brate Hrvate, sploh na vse tiste, katerim je kaj na tem, da se čim prej uredi naše želje, da si postavimo čim prej svoje narodno stetišče. Vsi na delo, ne glede kakšnega prepričanja je kdo, kajti dom bo koristil vsem, ker vsi ga potrebujemo.

Ženski odtsek S. N. doma bo priredil maškerašno veselico dne prvega feb. 1930 na Kirby ace. v hrvaškem domu. Ves dobiček pojde za narodni dom. Najboljšim maskam se bo razdelila nagrada v gotovini. Tem potom apeliraj na vse rojake in brate Hrvate, sploh na vse, katerim je kaj na tem, da se dom čim prej postavi, da pokažete na ta dan, da vam res kaj na tem, da čim prej začnemo z gradnjo doma. Na veselico pa ne pridite v navadni obleki. Poiščite si vaše stare kikirje in kočmajke in drugo tako robo iz davnih časov.

Pravijo, da včasih je lušno bilo, jaz pa pravim, kakaj bi pa zdaj ne bilo. Pridite, pa boste videli, da bo res lušno, da tako ni vsaki dan.

Pozdrav vsem.

Delničarka S. N. doma.

Butlegarji podkupili obrežno stražo

Buffalo, N. Y. — Šest mož obrežne straže, ki čuva mejo pred tihotapci s pljačo iz Kanade, je bilo zadnji teden aretiranih, eden je častnik, je pa ušel. Stražniki so obtoženi, da so vzeli od butlegarjev vsoto \$25,000, nakar so tako stražili mejo, da niso "nič videli".

Kaj delajo poraženi kitajski generali

Odkar je v "deželi nebeske sredine" propadlo tisočletno gospostvo cesarjev, je Kitajska predana na milost in nemilost raznim generalom, polkovodcem in pustolovcem, ki zberejo po par polkov brezposelne drhali, zasedejo kako pokrajino in izmzgavajo narod do belih kosti. Ti enodnevni gospodarji se čisto menjavajo, bodisi da so si nagrabili dovolj denarja ali pa so jim postala tla vroča. V zasluženem pokopu je že nekoliko teh generalov in kolikor bolj se utrjuje narodna vlada, toliko bolj gine možnost na slične razbojniške podvige. Bolj znane osebnosti iz nedavne državljanske vojne še v pokopu zanimajo javnost, ki sledi s pozornostjo početju odstavljenih veličin. Tako se izve, da se Čančunčan, bivši guverner Santunga, peča s streljanjem svojih prijateljev. Mož živi s svojimi milijoni in s svojimi 88 ženami na Japonskem in troši svoj imetek v deželi, ki ga je dolga leta plačevala, da je pobijal Kitajce v korist Japoncem. Nedavno je bil obsojen v kazni 500 dolarjev, ker je v prepripi ustrelil princa bivše mandžurske dinastije. Kakor je videti po globi, so principi bivše kitajske cesarske rodbine na Japonskem zelo padli v ceni.

Čangtsolin, vsemogočni gospodar Mandžurije, se v pokopu ni mogel lotiti sličnih poslov, ker ga je na potovanju v Mukden raztrgala bomba atentatorja na kosce. Zato pa njegov sin maršal Čansjulian, sedanjí vladar Mandžurije, zelo uspešno odstranjuje svoje tovariše in tekmece. Nedavno je povabil k sebi na pomenek dva vplivna prijatelja in jima je pri razklopnem obedu zaval. "Krščanski" general Feng, ki mu je hankingska vlada izplačala lepo odškodnino, da opusti svoje generalovanje in se izseli, je kljub temu ostal na Kitajskem, češ, da mu najbolj prija kitajski zrak. Kako si je Feng pridobil svoj krasič pridavek, ne ve nihče natančno. Vedo pa nasprotno vsi Kitajci, da je "krščanski" general pobil največ ljudi, oropal več mest in vasi ne go katerikoli drugi kitajski general. Nedavno je junaka Fenga obiskal odposlanec nankingske vlade, da poroča o življenju upokojenega vojskovodje. Poročilo je napravilo na vlado strahoteni vtis, kajti Feng se peča s slikanjem brezkvičnih cvetov in fino kitajsko svilo. Za evropske pojme je to opravilo vse prejkakor drzavi nevarno. Kitajci pa vedo, da ta lepa fraza pomeni vojne priprave, ki se jih je Feng lotil z mrzlično delavnostjo. Te vrste brezskovi cvetovi so seveda nankingski vladi neprijetni.

RAZNO

Uporabnost letala postaja čim dalje bolj vsestranska. Z letali se sejejo, z letali in pomočjo strupov pokončujejo živalske škodljivce, ki so se lotili obsežnih gozdnih kompleksov; z letali raziskujejo danes pučave in težko dostopne razvaline iz prastarih časov. Ameriška obalna straža je začela z uspešnim uporabljanjem letala za reševanje službo na morju. Sedaj pa so se izkazali letalski stroji celo kot izborna sredstvo za prenašanje zlate rude, ki jo kopljejo v nedostopnih pragozdih tropskega pasu. Pred nekoliko leti so odkrili z letali sredi Nove Gvineje, med divjim, obraslim gorovjem, ki se dviga do 4500 m visoko, obširna zlata polja. Peš ne bi mogla do teh krajev nobena ekspedicija ali pa s takimi žrtvami, da bi jih noben uspeh ne odtehtal. Tedaj so organizirali, redno zračno službo tja in nazaj, ljudi, orodje, stroje in živila, vse to so prepežljali na mesto z aeroplani. Prvo letalo, ki se je vrnilo od tam, je pripeljalo 350 kg zlata s seboj in to v času treh četrti ure. To delo bi opravilo drugače 20 ljudi v 8 dneh — a je vprašanje, da-li bi pripisali do cilja. Pozneje so začeli uporabljati še zmotejšja letala Junkersovega tipa. Eno izmed teh letal je opravilo v skupnem času 1000 ur že 500 takšnih poletov in je preneslo 500 funtov zlatega tvora do obale. Kakšen dan je preletelo celo desetkrat vso razdaljo od zlatokopov do obale.

Najnevarnejša strupena kača

Kdor si je izmislil kačo za podobo satana, je pri tisti priliki najbrže mislil na "kraljevsko kobra", ki je najstrupenejša v kraljestvu kač.

Kobre se dele na več vrst. Ena je bolj strupena od druge, a kraljevska kobra prekaša vse. Ta kača je pametnejša od drugih in kadar useka, brizgne v rano več strupa, kakor je pri drugih kačah v navadi.

V Indiji bi kobra lahko rekli tudi "smrt", ker umre tamkar letno 20.000 ljudi za njenim pikom. Vilec temu pa navezuje domačini njo strašno praznovost, namesto, da bi jo z vsemi močmi preganjali in pobijali. Mnogi domačini celo krmlijo te ostudne živali.

Človek si težko predstavlja kaj strašnejšega od razjarjene kobre. Njene divje plamte oči, nabrekli vrat, ostro sikanje, ki se s včas 75 čevljev daleč, živo se bleščeče barve njene kože, vse to mora navdati človeka z brezumnim strahom. In res nalikujejo nekatere risbe na kobrin glavi mrtvaški lobanji.

Med vsemi kačami je kobra najtežje ukrotiti. Njena divjost se celo po dolgoletnem ujetništvu prav nič ne zmanjša. K sreči njena strupena zoba nista posebno dolga, a kar zgrabit, ne spustita izlepa. Po prvem ugrizu pošče še nekajkrat zahlasta, da se zobje globlje zaderejo, obenem pa vsakikrat brizgne v rano kapljico smrtonosnega strupa. Kobrin strup takoj uniči živčni sistem žrtve in smrt nastopi v 5 minutah, najkasneje pa v 24 urah, kjer je pač rana in kakor je globoka.

Kraljevska kobra ima majhno glavo v primeri s trupom. Koža je olivno zelene barve, na hrbtu pa se podolgem vleče temnozeleno prog. Ta kača je gotovo najinteligentnejša v vsej družini kobr. Za hrano ji večinoma služijo druge kače; živi v Indiji, na južnem Kitajskem in na Malajskem otočju.

Protituberkulozne znamke

Na Francoskem imajo "teden boja zoper jetiko." Po vseh trafikah, trgovinah, poštah uradih prodajajo posebne "protituberkulozne znamke." Raznašalci časopisov jih glasno ponujajo po ulicah: počeni so in so namenjene za dobro stvar. Ljudje radi žrtvujejo nekaj drobca v te svrhe. Po šolah so naznanili malčkom, da morajo za znamke dati vsaj po en centim. Če bodo vse znamke prodane, na Francoskem ne bo več bolnikov. Otroci so zaupljivi. V neki pariški šoli je zahteval majhen deček od učitelja znamko za en frank. Učitelj je bil seveda ponosen na svojega gojenca in ga vprašal, kam jo bo nalepil. "Urežal sem se v roko, gospod učitelj. Zalepil sem rano z znamko za 5 centimov, a še vedno krvavi. Potrebujem večjo znamko!" je odgovoril. Neki pariški šofer se je tako navdušil za zbirko, da je z znamkami zalepil vse svoj avtomobil. Seveda je to storil iz samega navdušenja. A s tem je takoj obrestoval. Ganjeni potniki so mu plačali po dva, tri, celo desetkrat več, nego bi morali. Šofer je že davno dobil za znamke izdani denar nazaj.

ZAKLAD POD ULICO

Na Švedskem se včasih le zgodi, da postanejo fantastične pravljice o skritih zakladih gola resnica. Nekaj takšnega se je pripetilo te dni nekemu vrtnarskemu pomočniku, Haroldu Carlssonu, ki je kopal na eni najbolj prometnih ulic v Stockholmu. Hipoma je zadel njegova lopata ob kovinat predmet in ko si ga je natančneje ogledal, je opazil, da je bila škatala, v kateri je našel 500 švedskih srebrnjakov iz dobe junaškega kralja Karla XII. Denar je bil dobro ohranjen. Najditelj čaka sedaj z napetostjo, kakšno vsoto mu bo dodelil državni antikvar za ta zaklad. Ker je zgodovini svoje dežele dobro podkovnan, je tudi takoj našel razlago, kako je prišel zaklad na to mesto. Za časa Karla XII. je Švedska radi neprestanih vojn popolnoma obubožala, tako da je tedanji finančni minister odredil revizijo vseh srebrnih kovancev, za kar so prejeli lastniki papirnate bankovce. Nekdo, ki se od svojega srebra ni mogel ločiti, ga je tedaj po vsej priliki zakopal, a pozneje mu je bogve kaj preprečilo, da bi ga spet odkopal. Na tem kraju takrat seveda ni bilo ne ulice ne prometa.

Ameriško življenje

75.

Ljubezen ali zapor

Bernard Ignatius si je komaj izprosil 40 dni zapore. Prosil je sodnika Franklina v Evanstonu, lepo prošil, naj ga zapre vsaj dve leti, toda sodnik je brez arca. "Potem pa vsaj eno leto, prosim!", je prosil revež. Sodnik je odkimal. "Ah, vsaj šest mesecev!" "Nič! Plačaj \$15 in idi!" "Ne plačam prokletega centa! Kako ste vam to dopade?" "Dobro, če ne plačaš, boš zaprt 40 dni." "Oh!" Ignatius je prosil zapore zato, ker ne more pozabiti dekleta, ki mu je dala košarico. Ime ji je Leona Frolich. Nekeč ga je imela rada, a pred dvema letoma ga je pustila. In celo dve leti je Bernard vztrajal pri svoji ljubezni. Nadlegoval jo je po pošti in telefonu. Preselila se je, nato pa je vsak dan klical njeno omoženo sestro, naj mu pove njen naslov. Sestro je bilo končno zadosti in dala ga je arretirati kot javno nadlego. "Ako bi bil dolgo časa zaprt, bi morda pozabil na Leono, a 40 dni, kaj je to?"

Vesti iz Jugoslavije

Glavne določbe avtorskega zakona

(Izvirno.)

Ljubljana, 28. dec. 1929.

Dne 26. dec. je kralj podpisal zakon o zaščiti avtorskih pravic, najnovejši uradni list "Službene Novine" pa priobčujoče vsebino tega zakona. Kakor hitro dobimo v slovenskem prevodu, ga objavimo v "Prosveti", ker je za vas vsekakor velike važnosti.

V naslednjem samo nekaj glavnih določb:

Zakon štiti vsako knjižno, umetniško delo, ki je izšlo v tiskani, ali v kakikoli drugi obliki, ali v inozemstvu ali pa sploh izšla in naposled vsako knjižno delo tujega državljanja, ki je izšlo v srbsko-hrvatsko-slovenskem jeziku v inozemstvu.

Pod književnimi in umetniškimi deli se razumevajo vse vrste in oblike književnosti in umetnosti, zlasti: dela lepe književnosti in znanstvena dela; pesništvo, govori, propovedi, dramske, glasbene dela, z besedilom ali brez besedila; koreografika in pantomimska dela; predavanja, jezikovna, pisarna ali na drugi način; risane slike, načrti, zemljevidi, statistični pregledi, globusi, slikarstvo in risalni posli, posebej še in znanstvene ali tehnične slike, v kolikor se po svojem namenu ne smatrajo za dela likovne umetnosti; slikarstvo, graviranje v kovini, lesu ali drugem materialu, in vsi proizvodi grafične umetnosti; arhitektonska in inženirska dela; umetniška dela, uporabljena v industriji; načrti in skice vrste za dela likovne umetnosti; fotografiska in kinematografska dela, kadar je avtor dal v originalen značaj.

Pri predelavi oziroma prevodu tujega dela obstoja samostojno avtorsko pravo predelavca ali prevajalca z dovoljenjem avtorja. Vse pravice za književna in umetniška dela, ki se reproducirajo s kinematografijo.

Delo se smatra za objavljeno, kadar postane v originalu ali reprodukciji pristopno javnosti.

Zakonom niso zaščiteni zbirke, navedbe, katalogi, ceniki, predavanja in govori na javnih prireditvah, poslovne stvari sploh in d.

Avtorska pravica se lahko preneha na druge osebe ali potomce avtorja.

Avtor ima izključno pravico, oddaja svoje delo v promet, javlja, predvaja javno na prenosnih, reproduciranih in razpisanih. Pravica za ponovno izdajo dela ali prevod ima avtor ali njegov pristanek avtorja. Če izvajanje njegovih del a avtorjem ne ustreja, lahko avtor zahteva prenehanje izvajanja.

Dovoljenje je ponatisovanje delov iz listov in drugih periodičnih časopisov v drugih listih in periodičnih časopisih, kadar se njihova vsebina nanana na aktualno politiko ali na gospodarska, gospodarska in druga vprašanja, ki zanimajo javnost. Slednje meri pod pogojem, da predavatelj ni izrečno od avtorja prepovedan in da se smisel članka spremeni. Poreklo ponatisa se mora jasno označiti.

Ponatis člankov književne, znanstvene ali umetniške vsebine iz katerega periodičnega časopisa v drugem ni dovoljen tiskati, ako prepoved ni izrečno dana.

Ponatisovanje dnevnih vestij s tem zakonom ni prepovedano. Ne smejo pa se ponatisovati v drugih listih po znatnem obsegu izrečnem potu sprejete vesti, ki nosijo označbo porekla.

Če korespondenta ali agenta, in sicer pred potekom roka ure, računano od dneva prve objave, tudi v tem primeru je avtor vedno jasno označiti poreklo vesti.

Zaščita avtorske pravice preneha 50 let po smrti avtorja.

Prestopki proti temu zakonu kaznujejo od 1000 do 60.000 dinarjev ali zaporom od 1 do 6 mesecev. V težjem primeru se lahko izreče oba kazni. Tudi sam kazniv.

Če nekeje bomo lahko poročali, izide zakon tudi v našem udomačenem listu.

Tudi sarajevski nadškof kupuje premoženje družtev, ki jim preti razpust

Ljubljana, 3. jan. 1930.

Po prekrstitvi Kraljevine SHS v Kraljevino Jugoslavije, s čimer hoče vlada doseči popolno zedinjenje in stopljenje vseh narodov v državi v nov, enoten, tako zvan jugoslovanski narod, je vlada šla na delo, da tudi razne privatne organizacije zedinijo in podredi. V tem cilju je bil izdan zakon o enotnem Sokolu kraljevine Jugoslavije, ki naj pristopijo k njemu vse privatne telovadne organizacije s svojim premoženjem in članstvom ali pa naj se tekom 3 tednov razpustijo. Klerikalni Orel ni maral pristopiti in je raješ tvegal razpust tako velike organizacije, kakor je Orel, premoženje samo pa so pustili prepišati na druga društva ali posameznike, da ob razpustu ne bo mogla država vzeti vsega tega bogastva. Eno največjih bogastev slovenskega Orla je bil ljubljanski Stadion, ki ga je ba je takoj po izidu tega zakona kupil ljubljanski škof sam, dočim drugi pravijo, da ga je kupil križarski red, torej neka nabožna organizacija. Škof sam je imel sitnosti radi javnega poziva na Orla, kaj vztrajajo.

Kmalu potem je izšel šolski zakon, ki v neki točki določa, da naj sestavi minister za prosveto v sporazumu z ministrom vojske in mornarice ter predsednikom vlade zakon, ki naj tudi vse ostala privatna društva, izobraževalna in kulturna, zedinijo in podredi, da se tako zatre vse opozicijske trdnjave in separatistična društva i. t. d. Ta zakon bo vsekakor prišel in bo vsa kulturna društva hotel strniti v eno. To bo težko delo.

Padli bodo predvsem po takozvanih plemenskih ali razrednih društvih, to je, delavskih izobraževalnih društvih ter po društvi, ki imajo docela nacionalističen značaj.

V vrsto tistih društev, ki bi zapadla temu zakonu, je tudi bogato "Hrvatsko kulturno društvo Napredak" v Sarajevu. Društvo se je hotelo vsekakor zavarovati proti morebitnemu razpustu in odvzemu premoženja, zakaj te dni je javnost razburila — tako pišejo — razburil fakt, da je vso nepremičnino društva "Napredak" kupil sarajevski nadškof oz. nadškofija.

Prodaja se je izvršila silno poceni, kar pomeni prijateljski dogovor. Nadškof sam je na razne obdolžitve, češ da ne dela prav, dejal samo, da je kupil nepremičnine, da ostanejo ohranjene katoliškimi Hrvatoma v Bosni in da se društvo še bolj razvije. Pripravljen je tudi, vrniti premoženje ob vsakem času, kadarkoli bi to članstvo, Hrvatje zahtevali. Seveda padajo tudi občiti, da je članstvo Napredka šovinistično, hrvatsko, sovražno Srbom i. t. d.

Kakšno bo leto 1930 z ozirom na vreme?

Ljubljana, 23. dec. 1929.

Napovedovanje vremena je prišlo tako v modo, da vremenslovci kar za več let naprej sestavijo prerokovanje, kakšno da bo vreme. Tudi ljudje sami so se razvabili in hočejo kar sami ugotoviti. Tako so letos že pred tedni govorili: Lepo poletje smo imeli, a zima bo huda in trda kot lani. Če jih pobaraš, zakaj tako mislijo, ti ne vedo odgovoriti.

Prav radi te zvedavosti ljudi, da imajo razni vremenslovci še več veselja do uganjanja. Napisejo poročila in jih objavijo tiskano. Ljudje izstrijejo te članke ter shranijo za vsako priliko. Če boš mislil med letom kam potovati, baš kar pogledaj v ta vremenski koledar, pa boš vedel, ali bo leto ali bo dež in ali bo kakalo iti na pot ali ne.

Kaj napovedujejo za leto 1930? "Slov. Narod" je ponatisnil od nekega vremenske prerokovanja iz l. 1930, ki se glasi takole:

Januar

Od 2. do 4. zmerno mrzlo in oblačno, 6. dež in sneg 9. megla, 12. sneg, 13. oblačno in vetrovno, 14. sneg, 16. oblačno in vetrovno, 21. zelo oster mrz, 22. v 23. veter in sneg, 24. in 25. jasnno in zelo mrzlo, 29. in 30. sneg in vihar, 31. strupen mrz.

Februar

Do 5. zelo mrzlo, 6. sneg in mrz, od 8. do 10. strahovito

mrzlo, 11. in 12. nekoliko milderše, 13. in 14. silen vihar s snegom, od 15. do 20. oblačno in nekoliko topleje, od 21. do 28. deževno vreme, med katerim skopne velike množine snega.

Marec

Do 4. močan veter s snegom, 5. in 6. lepo jasno, od 7. do 9. dež, 11. sneg, 12. mrzlo, 13. in 14. lepo, toča mrzlo, 15. sneg, 16. in 17. jasno in mrzlo, od 18. do 20. zelo mrzlo in sneg, 21. mrz in veter, od 22. do konca meseca neugodno in mrzlo, 28. sneg.

April

Do 14. zelo mrzlo, 5. lepo jasno in mlo, 7. in 8. megla in dež, od 12. do 17. hud mrz in vetrovno, 19. dež, od 20. do 22. zelo mrzlo, 23. toplo in soparno, 24. in 25. topel dež, od 26. do 28. lepo toplo, 29. dež, nato lepo.

Maj

3. zjutraj precej hladno, sicer pa lepo, 4. grmenje in dež, 5. nestanovitno, 6. jasno in huda slana. Od 7. do 26. hladne noči in topli suhi dnevi, 27. slabo vreme, od 28. do 30. oblačno in deževno, 31. huda slana, zvečer dež.

Junij

Do 4. mrz, 5. hladen dež, od 7. do 9. topel dež in solnce, 26. dež, 28. krasno vreme, 30. oblačno.

Julij

2. oblačno in mrzlo, 3. dež, od 4. do 8. huda vročina, 10. in 11. neurje in plohe, od 12. do 18. silna vročina, nato do konca meseca nalivi.

Avgust

Od 1. do 4. oblačno in deloma deževno 6. krasno vreme, ponoči hladno 7. dež in bremenje, 8. velicina lepo, od 9. do 14. nestanovitno deževje, 17. lepo, 18. močan nevihta, potem pa nestanovitno vreme do konca meseca.

September

Do 5. vetrovno in mrzlo, od 6. do 8. nevihte in dež, 11. oblačno in toplo, od 18. do konca meseca megleno, mrzlo in vetrovno, kakor pozimi.

Oktober

Do 9. dež z nevihtami, 10. in 11. jasno, 21. in 22. oblačno in deževno, od 24. do konca meseca megleno, od 29. do 31. megleno in mrzlo.

November

Do 3. jasno, 4. in 5. dež, od 6. do 8. lepo, od 9. do 15. dež in nalivi, od 16. do 20. deževno, 23. in 24. mrz, 25. dež, 26. lep jesenski dan, 27. podnevi lepo, ponoči dež, 29. jasno in 30. lepo.

December

5. dež in sneg, potem do 7. lepo, 8. dež, 9. oblačno in toplo, 10. močno deževno, 11. lepo, 12. oblačno, 13. hud nativ, od 14. do 18. jasno, 20. jasno in mrzlo, 30. hud mrz, 31. megleno in oblačno.

Tako imajo torej vremenslovci za vsak dan novega leta določeno vreme. Bržkone velja to vremensko prerokovanje le za Evropo, a ker je le prerokovanje, ki ni treba da drži, velja lahko tudi za vas v Ameriki.

Smrtna kosa

V Ljubljani je umrl zasebni uradnik Ivan Turk. — V Bohinjski Bistri je umrla v starosti 70 let Katarina Grobotkova, rojena Mlekuševa, soproga trgovca in gostilničarja. — V visoki starosti 84 let je umrl Anton Lapuh, bivši dolgoletni župan občine Zakot in posestnik v pok. Franc Stirn. — V Ljubljani sta preminili Vekoslav Francičeva, rojena Kunčeva, in gd. Gusti Lukeževa. — V Zagrebu je umrla Olga Babnikova, rojena Tomičeva, soproga prokurista "Atlantice".

Zvočne dopisnice.

To je najnovejši pozdrav za praznike in novo leto. V Parizu je uvelodano modo mlad American, ki je naročil pri neki gramofonski prodajalni ploščo, da bi jo z "lastnorocnim" pozdravom poslal starišem v domovino. Tvrdka, ki je ustregla dobremu sluhu, je izražala izum zase. Namesto navadnih razglednic zdaj vsakdo lahko pošlje ploščo s svojim ustrnim pozdravom. To stane z ovojem in poštnino vred 600 frankov. Izum se je obnesel. Ljudje radi "nagovorijo" tudi daljša pisma. Tvrdka je že izdelala posebne lepe škatle, ki jih vsak lahko započi, da obvaruje zaupna poročila pred tujo radovednostjo.

Dr. med. A. Froehlich: Bolni želodec

Zdrav požiralnik se giblje navadno v smeri od požiralnika proti črevu, razdraženi in bolni želodec pa utegne zgubiti svojo vsebino tudi v nasprotni smeri, proti ustom: takrat govorimo o bljuvanju. Bljuvanje je neprostovoljen pojav, ker del mišic, potrebnih za akt bljuvanja, ni podvržen učinku volje. Mnogo je ljudi, ki mislijo, da lahko bljuvajo po mili volji, pri njih je akt bljuvanja le v toliko odvisen od volje, ker utegnejo predstave studa, gnjusa, strahu, ki jih je sicer res moči zbuditi z voljo, tudi pri čisto zdravih ljudeh povzročiti slabost in naposled tudi bljuvanje.

Akt bljuvanja ima svoj izvor iz nekega določenega mesta v podaljšanem mozgu, ki leži med možgani in prvim hrbeničnim mozgom in se imenuje centrum za bljuvanje; dražljaj pride po šopih živcev do prizadetih organov, trebušnih mišic, prepone, želodca, požiralnika. Pri duševno in živčno manj fino čutečih ljudeh pa navedeni občutki (stud, gnus, strah) ne zadoščajo se iznebi nadležnih vasiljcev navzgor in navzdol, s čimer prepreči njih nastop v črevo, kar bi bilo dosti bolj nevarno.

Občutilni živci, ki teko po sluznici, ki obdaja želodec, se razdražijo z vsakovrstnimi kemičnimi dražljaji; zato spada bljuvanje med najbolj pogoste simptome pri zastrupljenih, če je otrov prišel v telo skozi usta, na primer pri zastrupljenju z alkoholom, zlasti pri ljudeh, ki ga niso vajeni, dalje pri zastrupljenju z lepo rastlino negojem, pri zaužitju majhnih količin bakrenih in cinkovih soli. Dalje povzroča hudo bljuvanje bencin, petrolej, arzenik in fosfor, strupena zlatca, bradavičnik in še mnogo drugih vnetje povzročujoče snovi vsebujočih rastlin, ki pridejo v želodec.

Večina ljudi, ki trpe na želodcu, tožijo o občutku pritiska ali prepolnosti v okolici želodca; a le malo bolnikov, ki se zatečejo k zdravniku, se pritožuje nad resničnimi bolečinami v okolici želodca, ki so jo občutili le malo — kakor pol ure — potem, ko so zaužili hrano, pa tudi neodvisno od nje. Popisovanje želodčne bolečine, naj bo že pekoča ali glodaljoča, v krčih ali v sunkih stiskajoča, dalje navedbe o porastu bolečine po zaužitju jedi, bodisi trdni ali tekoči — vse to so izkušnjenemu zdravniku važne okolnosti, po katerih lahko presodi značaj bolezni.

Pri zdravniški presoji želodčnih boleznih igra važno vlogo preiskava želodčnega soka. Ker iz želodca prazni želodec kvečemu zelo neznatne količine prebavnega soka, a sta količina in sestava želodčnega soka za razumevanje želodčne bolezni zelo velike važnosti, dajo osebi, ki se hoče preiskati, za poskušnjo poiziti nekaj jedi, in sicer za zajtrk 300 gramov lahkega ruskega čaja brez sladkorja in 50 gramov belega kruha, to je nekaj več kakor žemlja, za obed krožnik mesne kaše in 150 do 200 gramov befeasteaka s 150 gramov krompirjeve kaše, a za večerjo 100 gramov belega kruha s sujo. Če hočejo zdravi povprečni ljudje bljuvati, je treba za to že hujših dražljajev, kakor na primer vtaknjen prsta v usta ali raznih bljuval, kakor recimo bakrenega vitrijola (žveplenikalega bakra), ki ga pogoltniš, ali apomorfini, ki ga vbrizgajo pod kožo. Posebej radi bljuvajo otroci; pri njih kakor tudi pri nervoznih ženskah bljuvanje ni toliko velikega pomena. S strupeni pokvarjeno hrano razdraženi, a prekomernim uživanjem hrane ali pijače razširjeni želodec prav tako kakor tudi bolni želodec je kakor lahko pripraviti do izpraznitve od zgoraj, odnosno nastane ta akt izpraznitve sam od sebe. V tem primerih je bljuvanje zelo učinkovita samoobrana pred nevarnostjo, ki preti želodcu; po strupenih snoveh vseh vrst, po kislinah in lugi, po pokvarjeni hrani in preobilnem uživanju razdraženi organ se sam osvobodí bolezni povzročujočih snovi in rovin maslom, 80 gramov šunke in dve čajni čaja z mlekom in sladkorjem. Po poskusnem zajtrku izprazni želodec s tako

zvano želodčno trobo čez tri četrt ure, po poskusnem kosilu čez štiri ure, po poskusni večerji v jutranjih urah naslednjega dne.

Želodčna troba je kak meter dolga mehka kavčukasta cev s prerezom nekaj več kakor pol centimetra. Spodnji del cevi je skrbno otopiti; ta konec vtakne zdravnik sedečemu bolniku čez jezik na zadnjo steno žrela. Na zdravnikov ukaz bolnik nato naredi kakor da bi slino požrl; cev zdrkne za jabolkom v gornji del požiralnika in zdrsi potem kar sama od sebe v želodec. Nato zdravnik ukaže pacientu, naj napne trebušne mišice in bolnik iztisne pod učinkom poskusnega zajtrka, obeda ali večerje izločen prebavni sok, ki mu utegne biti primečano še kaj neprebavljenih ostankov jedi. V tako dobljenem želodčnem soku dožene zdravnik količino kisline, beljakovine prebavljajočega pepela in vsekako tudi sirišnega fermenta, ki zasiri mleko. Dalje preišče z mikroskopom tudi ostankne jedi in bakterije ter morebitno primes krvi. Če najde v praznem želodcu večje količine soka, je to znamenje, da nekaj v želodcu ni v redu.

Roentgeniranje želodca po njegovi velikosti in obliki po svoji važnosti skoraj ne zaostaja za preiskavo s poskusno jedjo in, če drugega ne, vsaj bistveno dopolnjuje druge preiskovalne metode, zlasti pri delj trajajočih in resnejših želodčnih obolenjih. V ta namen napolnijo želodec z docela nastrupenimi in neraztopljivimi kemičnimi spojinami kovin barja ali bizmuta z vodo ali zdrobovo kašo. Te kovinaste spojine se roentgenskim žarkom mnogo bolj upirajo kakor mehki in trdni telesni organi ter tekočino in plini. Medtem ko se tako zvani roentgenski zaslon od prsto nanj padajočih roentgenskih žarkov svetlo zasveti v zeleni barvi, ostanejo ti isti deli zasloni, kamor padejo žarki, ki morajo skozi snovi, s katerimi smo preje napolnili želodec, popolnoma temni. Tako dobljena temna, malone črna ploškev odgovarja — pod pogojem, da je bil želodec enakomerno napolnjen — natanko njegovim obrišom.

Roentgeniranje želodca se mora izvesti neposredno potem, ko je pacient popil — kolikor moči toplo! — prej omenjeno količino; roentgenizacija da na zaslonu ne samo obliko in velikost želodca, nego tudi potek gibanja želodca, ki služijo premešanju želodčnih snovi in njih odpravi naprej proti črevesju. Čez nekaj ur je želodec dobro še enkrat roentgenizirati, da se dožene, koliko senco povzročujoče tekočine je želodec že zapustilo in koliko bi je utegnlo biti že v črevu. Dalje je tudi dobro opaziti delovanje požiralnika, želodca in začetka črevesja; bolnik mora v ta namen pogoltniti barjevo sol.

Naposled je moči že neposredno opazovati notranjost želodca: v to svrhu vtakne zdravnik v požiralnik instrument, ki je opremljen z električno pripravo za osvetlitev. V najnovejšem času se je celo posrečilo dobiti s prav majhnimi fotografičnimi aparati porabne slike notranjosti želodca, ki nemalo pomagajo pri presoji in diagnozi želodčnih bolezni.

Seksualni škandalček na wisconsinški univerzi

Madison, Wis. — Na tukajšnji univerzi je izbruhnila arditna besedna vojna med profesorjem in znanim pesnikom W. E. Leonardom in dekanom univerze Scottom H. Goodnightom radi spolne morale. Goodnight je izključil nekega dijaka in dijakinjo, katera je zalotil v spalnici. Leonard se je poglobil za izključitve in ostro protestiral proti postopanju dekana, ki hoče na rediti škandal iz čisto navadnih manifestacij človeške nature. Leonard je te dni objavil del pisma, ki ga je pisal dekanu. Pisal mu je, da je dekan zakrivil najnižkotnejši čin, ki ni bil dopuščen davno prej, predno je bila na svetlo kričanska morala, in ta je pravič, da je motil dvojico v spolnem aktu in drugič je "pogazil sanktito nevestine spalnice", kajti dijak in dijakinja sta bila zaročena, izmenjala sta si prstane in hotela sta se poročiti v nekaj dneh, torej sta že bila kot mož in žena.

God, Betty Nuthallova, angleška igralka temize.

Frank Lukaneh: ZA NAŠE FARMARJE

Paziti je treba seveda, da se dobi pravi sodium floride, ker prodajajo različne zmesi pod tem imenom. U. S. Bureau of Entomology priporoča prašiti vsako kuro zase, ne le podlagati zmešanega prašja kokošem med prašne kopeli. Prašne kopeli so zelo dobre zmešane s strupenim praškom proti ušem, a niso dovolj učinkovite, da bi pomorile vse uši.

Po mojem mnenju je najboljša ta metoda: Vzemimo dovolj veliko posodo, naprimer škaf, in nasujemo v ta škaf dovolj praška, oziroma take prašne zmesi, da z njo lahko naprašimo vse kokoši kolikor jih imamo naprašiti. Potem vzemimo po eno kuro, držeč jo za glavo in noge, pomočnik jo naj pa hitro napraši na ta način, da ji privzdiguje šopirperje in tako praši pod perjem. Kadar je kura naprašena, naj se ji napraši še glava s toliko množino praška, kolikor se ga prime z dvema prstoma, in delo je izvršeno.

Na ta način se ne polzubi mnogo praška, ker se je obsul nazaj v posodo in delo je učinkovito. To delo oziroma metoda je zelo priporočljiva za spomladanske, zimsko in jesenske ter mrče čase. Poletni čas, ker je gorko in se ni treba bati, da bi se kokoši prehladile, se pa lahko rabi vodno kopelno metodo, in sicer na sledeči način: Vzemimo eno unčo čistega sodium floride na vsaki galon vode. Mora pa biti toliko vode, da lahko potopimo vanjo celo kuro.

Držeč kuro za perotnice in glavo, jo požemo parkrat po tej vodi in naposled še naglo potopimo v vodo.

(Dalje prihodnjič.)

pimo glavo in perotnice v vodo in hitro vzemimo iz raztopine ter jo držimo nad vodo, da se ocedi. To delo se mora vršiti samo ob lepem, solnčnem, toplem vremenu, ne pa ob vlažnem, deževnem ali mrznem. Ni pa priporočljiva omenjena metoda za mlado perotnico ali še celo za piščanec, ker so prenežni in ne utrjeni za tako metodo. (Opomba: paziti je treba, da je prašek v vodi popolnoma raztopljen.)

Tretja učinkovita metoda je tudi sledeča: Vzemimo kuro in potresimo jo ali spravimo s čistim praškom brez primesi in male množine. Prvič pod vratom, na vratu, v dveh krajih na hrbtu, na prsih, pod zadnico, na repu in nad vsako perotnico tik pri prirastku in pod vsako perotnico. Sledeče delo je najboljša še vršiti na kaki za to pripravljene mizi.

Drugi, tudi dober prašek je žvepleni cvet (flowers of sulphur). To je rumen prašek, ki se rabi za razne druge kmetijske potrebe in je veliko cenejši kakor sodium floride, pač pa ni toliko učinkovit kakor prvi. Z žveplom moramo prašiti bolj pogosto in imeti zato pripravljene aparat (duster). Vzame nam mnogo časa, posebno onim, kateri imajo mnogo kokoši. Dobro je mešati žveplo med kopeli, kjer se kokoši kopeljejo, ker je poceni. Žveplo naj se primešava med praš in pepel pa ona mesta, kjer se perotnina koplje, najbolje pod streho, kjer ne prihaja dež ali se pa napravijo zato pripravljene in pokrite kopeli na prostem.

(Dalje prihodnjič.)

TO IN ONO

Nova pisava. Naša pisava je fonetska, to je glasove izraža z dogovorjenimi znaki. Kitajska je pisma drugačna: ideografska. Določene predmete riše z bistvenimi potezami, n. pr. drevo z deblo, vejami in koreninami. Pojemove ideje se očrtujejo s svojimi sestavinami ali domiselnimi podobami. Pojem števil sestavlja slika drevesnih pogankov in ženskih nakitov: neistih in vedno spremenljivih. Ta znamenja izreka vsak narod, sleherni posameznik, kakor hoče. Trije vršci, ki predstavljajo pojem "gora", se izgovarjajo na severu šan, v Sangarju, na Japonskem jama, itd. Tu imamo pač nekakšno "vesoljno pisavo", o kateri razglablja G. Soulie de Morant, strokovnjak v kitajskih zadevah:

"Že s tega vidika se morajo duhoviti, naobraženi po kitajski prosveti, razlikovati od evropskih. Kako bi se mogla Evropa okoristiti s tem zgledom? Pri svojih si kitajsko pisavo ne bi bila lahka rešitev, tudi če bi znake vsakdo govoril po svoji materinščini. Kaj pa ko bi opustili svoje starodredne pismenke ter ustvarili zlogovnico iz malone stenografskih znakov, ki bi proizvajali vse zvoke človeških govorov? Iz tega sicer še ne bi nastal skupen jezik, a imeli bi že skupno pisavo, krajšo in določnejšo od sedanjih." "Zamislek je izviran, a pomenil bi nazadovanje. Epigrafija nas uči, da so vse pisave pričenjale z ideogramom ali podobopisjem, nadaljevale z vmesno obliko pisa-

nega zloga, ki ga nasvetuje Soulie de Morant, ter končale z azbukico. Zlogopisje bi prineslo nekaj ugodnosti, še več pa smela. Slednjič omenimo še to: največji epigrafist, oče naploznanstva, Renan, je trdil, da je abeceda največji izum človeškega duha.

Najstarejša stavka

Prvo, zgodovinsko dokazano stavko so uprizarili — muzikanti. Rimski zgodovinar Livius poroča, da je stoptila l. 1331. pred Kr. celotna "organizacija" rimskih godbenikov (tibicines) v stavko, ker so jih hoteli iz prevelike štedljivosti prikrajevati za tradicionalno prsto pojedino, ki se je vršila njim na čast vsako leto na Kapitolu. To je sinove božanske Evterpe tako raskočilo, da so kratkoma pobrali svoja sila in kopita oz. godala, ostavili Rim in se preselili v bližnji Tibur, sedanji Tivoli. Oblasti so bile v največji zadregi, kajti narodne svečanosti brez godbe, daritve bogovom brez godbe, to je bila nekaj, česar bi si v starem Rimu nihče ne mogel predstavljati. Poskusile so torej z zvijačo. Muzikante so po svojih emisarjih vsakega posebe uplitali in jih dale tudi vsakega posebe prepeljati v Rim. A niso računale s njihovo trmo in solidarnostjo. Ko so se možje iztresnili, ni bilo nobenega med njimi, ki bi se dal pregovoriti, da bi postal stavko-kaz. Tedaj so morali gospodje hoče ali grizeviti v kraljo jabolko in so priznali stavkojočim za vse večne čase stare pravice. Spora je bilo tedaj mahoma konec.

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET

(THE LOST WORLD) Roman

DRUGO POGLAVJE

Poizkusite svojo srečo pri profesorju Challengerju!

Vedno sem imel rad našega starega, čemer-nega, debelokastega in rdečelicega glavnega urednika McArdlea, in mislim, da je tudi on mene rad imel. Ravnatelj je bil pravzaprav Beaumont, a ta je bival nekje v razrednem zraku na olimpijskih višavah, odkoder sploh ni mogel razločiti kaj manjšega od mednarodnega zapletljajja ali ministarske krize. Samo vsakič smo ga videli, kako je osamljeno in dostojanstveno romal v svoje svetleče z meglenim, bežnim pogledom: v mislih je letal gotovo kje nad Balkanom ali nad Perzijskim zalivom. Vedno je ostal nam nepristopen in oddaljen od nas. McArdle pa je bil njegov prvi namestnik in smo ga poznali. Ko sem stopil v njegovo sobo, mi je stari gospod pokimal z glavo in si porinil očala visoko gori na plešasto čelo.

Priklonil sem se in zahvalil.

"Nesreča v premogovniku je bila stajna. Pa tudi požar v Southwarku. Imate pravi slog za poročila. Kaj pa vas je privedlo zdaj k meni?"

"Rad bi vas prosil za neko prijaznost."

Na obrazu mu je bilo videti, da se je prestrašil, in takoj je odvrnil oči od mene.

"No, no, kaj pa je z vami?"

"Ali ne bi bilo mogoče, gospod McArdle, poveriti mi kako posebno nalogo za naš dnevnik? Poizkusil bi jo čim boljše opraviti, vse v redu zaključiti in vam pošiljati dobra poročila."

"Na kake vrste nalogo pa mislite, gospod Malone?"

"No tako, ki nudi priliko za napete doživljaje in nevarnosti. Jaz bi se zelo potrudil, gospod McArdle, da opravičim vaše zaupanje. Čim težja bi bila ta naloga, tem bolj mi bi ugajala."

"Videti je, da se vam jako mudi zapraviti življenje."

"Dokazati, da ne živim zaman, gospod McArdle!"

"Ah, moj Bog, vsa čast vašemu navdušenju, gospod Malone! A hojmi se, da so časi za take stvari še minili. Tudi uspeh komaj odtehta stroške, ki jih povzročijo poseben, v to polan poročevalec, in kakor je umljivo, se poveri takšna naloga navadno samo preiskovalnemu človeku z znanim imenom, ki uživa zaupanje javnosti. Dandanes so po zemljevidih večina mesta izgubljena, če imate, in ne vem, ali je ostal še kak prostorček za romantične doživljaje. Sicer pa, čakaite no, je dodal, in nenaden smeh mu je za trenutek razsvetlil obraz, "bali madeži v zemljevidu so me na nekaj spomnili. Kaj, če bi vi poizkusili razkrinkati in osmisliti nekega aleparja, sodobnega Münchhausena? Lahko bi ga postavili na sramotni oder kot lažnika, ker kaj drugega ne more biti. To bi bilo dobro početje, prijatelj! Kako vam je stvar všeč?"

"Pošljite me kamorkoli in po kar hočete, to je zame postranska stvar."

McArdle se je za nekoliko minut zatopil v svoje misli. "Radoveden sem pač, ali se vam posreči priti do tega strašila in se z njim vsaj površno seznaniti," je napovedal pripomnil. "Zdi se mi, da imate naraven dar pridobivati ljudi zase: menda bo to osebna prikupljivost, nagonski magnetizem, mladostna življenjska moč ali kako se že temu pravi. Saj to vedno tudi sam občutim."

"Hvala vam lepa za vašo prijaznost, gospod McArdle."

"Zakaj torej ne bi poizkusili svoje sreče pri profesorju Challengerju v Enmore Parku?"

Priznati moram, da sem ga nekoliko debelo pogledal.

"Challenger!" sem vzkliknil, "profesor Challenger, znameniti zoolog? Ali ni to človek, ki je poročevalcu "Telegrafa" Blundellu lobanjo razbil?"

Glavni urednik se je mrko nasmehnil:

"Aha, spominjate se tega? Ali mi niste rekli, da lačete nevarnosti?"

"V kolikor so neločljive od mojega poklica," sem odgovoril.

"Čisto prav imate. Sicer pa ne mislim, da bi bil vedno tako nasilen. Blundell ga je naskočil menda v nepripravljen trenutku ali pa je bil sam neroden. Vi pa imate lahko več sreče ali tudi več ozirnosti do njega. Prepričan sem, da boste kos tej nalogi. Imate pač pravi nastop, in uredništvo vam bo šlo seveda v vsem na roko!"

"Pravzaprav ne vem prav ničesar o njem," sem pripomnil. "Spominjam se njegovega imena edino v zvezi s policijsko razpravo radi udarca, ki ga je prizadel Blundellu."

"Gospod Malone, to smate nekaj beležek, da se lahko poučite o tej zadevi. Profesorja imam že delj časa na piki." Privlekel je iz predala polo papirja. "To je kratak pregled njegovega življenja. Tukaj je zabeleženo v glavnem sledeče:

"Challenger, George Edward, roj. Larga, Sev. Angl. 1863. Šole: gimnazija v Largu, Edinburška univerza. Asistent v Britkem Muzeju, 1892. Varuh Oddelka za primerjalno antropologijo, 1898. Izstopil iz službe po ostrem znanstvenem sporu, istega leta. Odlikovan s Craystonevo medaljo za zoološka raziskovanja. Dopolnjuje član ... hm, tu je jako velika tega, kakšna dva palca drobnega tiska ... Belgijskega Društva, Amerikanske Akademije Znanosti, La Plata itd. itd., nekdanji predsednik Paleontološkega Društva, Odsek H. Britkega Društva itd. itd. Spisi: Nekaj raziskovanj o kalmiških lobanjah, Oris razvoja vretenčarjev in številni članki, med njimi tudi razprava o "Temeljni napaki Weismannove teorije", ki je izzvala ogorčen spor na Dunajskem zoološkem kongresu. Najljubši opravki: potovanja, izleti v Alpe. Naslov: Enmore Park, Kensington W."

"Evo vam, to lahko vzamete s seboj. No, coj nimam za vas ničesar drugega."

Vtaknil sem listič v žep.

"Se trenutek, gospod McArdle," sem dodal, ko sem opazil, da me gleda mesto rdečega obraza blede luknjasta pleša. "Pravzaprav si še nisem na jasnem, zakaj naj obiščem tega gentlemena. Kaj pa je storil?"

Zopet mi je posvetil rdeči obraz.

"Pred dvema letoma je odšel čisto sam v Južno Ameriko na neko skrivnostno potovanje. Lani se je vrnil. In dvoma, da je res bil v Južni Ameriki, a noče natančno navesti, kje. Prav megleno pripoveduje o svojih doživljajih; če pa hoče kdo od njega svedeti podrobnosti, se zapre kakor ostriga. Ni torej dvoma, da je ali res doživel čudeže, ali pa samo debelo laže. Zadržite se verjetneje. Imel je nekaj poškodovanih fotografij slik, a so jih splošno smatrali za sleparijo. Postal je tako neutrpel, da napade vsakega, ki hoče pri njem kaj svedeti, novinarje vrže pa kar po stopnicah navzdol. Po mojem mnenju trpi samo na znanstveno povdarjeni bolehn domiljavosti. Za vas pa, gospod Malone, bo to baš primeren človek. Tako, zdaj se lahko pobeberite in poizkusite, kaj se da opraviti z njim. Saj ste že dovolj odrasel, da lahko sami pazite nase. Sicer pa se vam ne more nič zgoditi. Zavarovani ste itak, ker velja za nas, kakor veste zakon o odgovornosti delodajalca za poškodbe pri delu."

Reželi se rdeči obraz je sopes nadomestila luknjasta, z razcefranim rumenkastim puhom obrobjena pleša. Razgovor je bil končan.

(Dalje prihajajo.)

Hans Zetterström:

Promet brez gotovine

Urednik tednika me je pozval predse in mi naročil:

"Pojdite v mesto in preiščite, kako se v praksi obnaša promet brez gotovine."

Poslovil sem se in sedel v avtomobil. Vozilo je bilo elegantno, sofer je dobro vozil. Ko se je avto ustavil, sem vprašal vozača:

"Koliko je moj račun?"

"Osem dinarjev, gospod," je rekel.

Ponudil sem mu ribe z ikro.

"Ne razumem vas, gospod," je dejal onl.

"Saj je vendar tako preprosto in enostavno!" sem odvrnil. "Plačati vam hočem voznjo v naturi. Riba je sveža, pravkar sem jo kupil."

"Izvolite jo kar odnesti domov!" me je zavrnil. "Jaz sprejemam samo plačilo v gotovini!"

"Tako?" sem se zavzel.

"Tako in nič drugače!" sem dobil v odgovor. "Vobče naj si dovolim opazko, da sem na hrani v penziji in še zaradi tega ne sprejemam plačila v taki obliki." Odšel sem mu osem dinarjev.

Ko sem stopil skozi vrata, me je pozdravila neka žena z novico, da je perica prinesla perilo.

"Treba je plačati 5 Din 50 par," je dejala.

"Prav," sem rekel in stopil v svojo knjižnico ter vzel s police knjigo, ki sem jo bil sam napisal. Prijel sem za pero in začel pisati posvetilo: "Moji perici, gospodični Agdi Nilasonovi v znak posebnega spoštovanja, pisatelj NB. Knjiga se ji izroči kot protivrednost za njeno delo."

Perica je čakala v kuhinji. Sprejela je ponudeno knjigo, Prebrala posvetilo in vprašala: "Ali dovolite, da jo obdržim?"

"Saj to sem hotel! Kar obdržite jo namesto plačila za pranje. Knjiga je vredna vsaj toliko, kolikor vaše delo. In še posvetilo vam da povzru, v znak posebnega priznanja."

"Teda mi ne boste plačali perila?"

"Kako mislite? Saj sem vam že plačal a tem, da sem dal knjigo. Knjiga s pisateljevim svojo-ročnim posvetilom je vendar mnogo več vredna, kakor tisti boro denar, ki ga zahtevate za svoje delo! Ali niste že nikoli alifali, da je knjiga najiskrenejši prijatelj izobraženih in samot-

nih ljudi?"

"Oprostite, ampak jaz nisem samotna, jaz imam svojega Karlasohna!" je viknila.

Ni ni pomagalo. Moral sem ji oddati denar na roko.

Malo pozneje sem stopil v operno restavracijo. Naročili smo obed in ker je imel moj prijatelj Hansson god, sem zahteval njemu v počastitev steklenico peno-čnega vina. Počutila sva se imenitno in ko je najina židana volja dosegla višek, sem kanil spregovoriti s plačnim natakterjem nekaj ljubeznjivih besed.

"Ali so bili gospoda zadovoljni?" je vprašal natakter.

"Kosilo je bilo izvrstno!" sva rekla s prijateljem v en glas in jaz sem še pristavil, naj sporoči v kuhinji mojo posebno zahvalo.

"Tukaj imate plačilo!" sem pristavil in položil na podnos malo zapetno uro.

Plačini natakter je vzel urico s plačnjak, jo pogledal in rekel s solzami v očeh:

"Teži časi so prišli, a staremu gostu ne storim kaj takega za nobeno ceno!" Potem je dodal: "Nikar ne mislite, da smo takšni volkov! Izvolite vzeti uro nazaj, plačali boste drugič, če niste danes pri denarju!"

Rahločutno mi je potisnil uro v žep in odšel k sosednji mizi, kjer je neki konzul besedoval, da ni dobil pravega morskega raka, ki ga je bil naročil.

Cez nekaj časa sem mignil plačlinemu, naj stopi bliže.

"Gospod," sem mu rekel. "Pripravljen sem plačati račun, hotel sem vas le skušati, če sprejmete kaj drugega namesto denarja."

"Blagorodje," me je prekinil sredi govora, "račun je samo sto osemdeset dinarjev."

"Ali pa veste, koliko je vredna ura?" sem vprašal. "Dal sem zanjo tristo dinarjev. Zavrnili ste lepo napitnico!"

Plačlini natakter je tako dolgo zijač vame, da je konzul pri sosednji mizi pojedel raka brez zaželenega pojasnila, kakšen je njegov izvor.

S prijateljem sva vstala in se napotila malo po mestu. Zvečer sva sklenila obiskati Oskarjevo gledališče.

Stopil sem k blagajni in vprašal gospodično, ki je sedela pri okenu:

"Gospodična, ali bi sprejeli namesto denarja nekaj krušnih kart?"

"Oprostite mi, imam jih nekaj več nego jih potrebujem. Odstopim vam jih za dve vstopnici v prvi vrsti."

"Dala vam bom dva sedeža v tretji vrsti na levi," je odvrnila. "Sijajno!" bi bil skoro vzkliknil, vesel, da se mi je vsaj pri gledališki blagajni obnesel posel.

Hansson je hotel sredi predstave vstati s sedeža ter dodati še eno krušno karto, da bi dobil prostor nekoliko bolj spredaj. Zadržal sem ga s največjim napotom. In predstava je bila izvrstna.

Ko sem se vrnil v uredništvo, sem dejal glavnemu uredniku:

"Tukaj, gospod šef, imate moje poročilo o prometu brez gotovine."

"Hvala," je rekel suho. "Koliko nagrade zahtevate za delo?"

"Pet sto dinarjev."

"Izvolite!" Pomolil mi je kos papirja, domala aličnega pobotnici. Vzel sem papir in čital:

"Promet brez gotovine. Lastnik tega izkazila lahko dobi v našem pritičenem skladišču 250 knjig po 2 Din, torej v skupni vrednosti 500 Din."

Preletel sem listek, obrnil ključ v ključavnico, ugasnil luč in zavihal rokave ...

Ko se je čez nekaj časa zopet zasvetila elektrika, je glavni urednik klečal pred mojimi nogami in mi ponujal bankovec za 1000 dinarjev.

Smeh nad smeh

V bolnici. Zdravnik bolniku: "Ne smem vam prikrivati, da je vaše stanje zelo resno. Bati se je najhujšega. Dobro bi bilo, če se spravite a svetom. Ali mogoče želite še koga videti?" Bolnik: "Da, drugega zdravnika."

NOVOLETNI PRAZNIKI NA JAPONSKEM

trajajo tri dni in v deželi vzhajajočega sonca, tri prve dni v prosincu. Te dni vidia v znak voščila na vsakih vratih obešeno vrvo, privezano za smrekovo ali bambusovo vejo.

V tej deželi je polno emblemov. Smreka in bambus, večno zeleni rastlini, predočujeta stalovitnost in dolgo življenje. Na vrstih, trpke oranke, lesni oglice in rak. Motovz nam želi neprestano sonce, kajti spominja na zgodbo solne boginje. V čudovitih časih se je ta, nejevoljna radi valjivosti svojega božanskega brata, umaknila v duplino, pustivša svet v mraku. Prikladi so jo na plano z velikim srčalom in verigo iz pet sto biserov. Potlej se ni mogla vrniti in skrivati, ker so ljudje napeli vrvo pred vhomod v jamo. Koški papirja značijo bogove, od katerih se nadejaš dobrot, kajti beseda "kam" pomeni "papir" in "bog". Teh koscev je vsakdar troje, pet ali sedem: svete številke. Praprost predstavljajo bujno potomstvo, ljute pomaranče "od roda do roda", lesno oglice pa simbolizira prosoh. Rak pa radi upognjenega hriba naznanja častljivo starost. Vrv samo, ki se zove "šimenava", se potegne od leve na desno, kajti levica je čista in blagodejna stran, torej narobe od grške vere.

Ost:

Napitnici ob polnoči

In zdaj, prijatelji, ko se pomikajo kazalci naših ur v poslednji kolobar, ko končujejo za leto svoj enakomerni ples — zdaj mi dovolite, da primem za čašo in napravim kratko bilanco, zavito v pozdrav....

Na vse hočem misliti zdaj, ki smo se srečali tekom let in tekom življenja.... Na one, ki so me ljubili in spoštovali, na one, ki so mi bili naklonjeni in na one, ki so me sovražili in trdili, da nisem nič prida.... Na vse! Zdaj je blizu tista ura, ko so za bežen hip naše duše popolnoma čiste in brez greha — zato je prav, da se osvobodimo vseh hudih misli in pozdravimo ves svet.... da mu napljemo....

Vam, ki vas je življenje obvarovalo še vsa hudega, ki imate še smeh in jasne oči — in ki še šteje avetega Miklavža med najboljše prijatelje, in katerim okitje anglejski božični drevesce — vam moj prvi pozdrav....

Vam zato, ker ste izbranci božji in je edino v vas človeško oblikje pravo in podoba božja.... Za vas bijejo še ure z zlatimi kazalci, v vas ni strasti, ne bojev.... Zato, prijatelji — tem malim naš prvi pozdrav....

A zdaj pridemo na vrsto mi, ki bijemo dan za dnem, leto za letom boj s tem časom, a kazalci, ki nam kažejo skrb in gorje, vrtik in smeh in časih kako redko uro pozabljenja.... Zato pozdravljeni, moji prijatelji — aotrpini, pozdravljene žene, ki bre-mo delite! Za ljubeznivosti in naklonjenost vem hvala — za zamere prosim odpustjenja. Danes naj gre iz mojega srca vse hudo — evo moje roke in krepko naj stisnem vaše.... In za naprej naj bo tako in bolje.... Vam ta pozdrav.

Morda ni prav, morda se mi bo kdo nasmehljaj a pomilovalnim nasmehom. A nič za to: tudi vas pozdravljam, ki mi niste naklonjeni.... Da, tudi vas, ker moja duša je nocoj svobodna kakor ruska step in prostorna in prav nič zagonetna.... Tudi vam, ki ste mi prisadjevali gorje — moj pozdrav.... Morda mi niste želeli ne sreče ne uspeha — nič za to — danes je vse v redu.... Uklenem vas a toplo mislijo vase — eno imamo skupno — v istem času živimo — da se pa bomo, je naša dobra pravna dolžnost.... Ako prekrizamo rapirje od dnevih vsakdanjosti in si brusimo rokavice ob brk — kaj za to — tako je življenje.... Danes pa vsem moj pozdrav in to polno čašo....!

Prijatelji, zdaj pozdrav nekemu, ki je vedno v vas, ki nas spremlja iz leta v leto.... Pozdrav spominu, ki je v nas.... Spomnimo se, gospoda, let šol-

skih in trganja hlač, spomnimo se onih, ki so nam razlagali zgodovino in nas učili ved, najrazličnejših.... Spomnimo se kapetanov in oberstov — spomnimo dogodkov tajinstvenih.... In krajev, kamor nas je nesla usoda in dolžnost, ne pozabimo.... Gonda v Galiciji, reke Oke in Hrama Spasitelja v Moskvi.... Ej, ej, ne pozabimo danes tudi onih, recimo bežnih znank.... Pozdravljena, Julija Sawiczka iz malega Brzozova pozdravljena Klavdija Ševčenkova in pozdravljena grizetka Marion z Rue de la Harpe.... Tudi ti pozdravljeni, tešak Andrej a hamburške luke in Jack Flitt in Sant Paulija.... V birtiji "Pri črni mački" sva popila marsikak sok tail in tudi whiskeyja niasva zanemarjala.... Oba pozdravljena zdaj pet minut pred polnočjo....

Poglejte! Le malo časa nam prepušča še to leto.... Dvigimo čaše in napljimo: "Daj, gospod Bog, ob tem trenutku sreče vsem, ki so na potovanju, vsem, ki so brez svojih ljudi.... Vsi vi brezdomci, brodarji brez ciljev, pozdravljeni.... Naj vam ne zmanjka nocojnjo noč popotnih cigaret in naj vam dajo užigalice vselej ognja.... Vsem to: o-nim na Aljaški in na bradatemu mušiku okoli Rjazana — onim na barki na vredi Tihiga oceana in onim, ki silvestrujejo v argentinskih kampah.... Vsem.... rojaku iz Bele Krajine — Metlike in pa portreuruju v Boulogne sur Mer. Vsem.... V naša srca pa svetlobe....

Zdaj utrnimo luč.... vse zarnice in vse sveče.... Samo za hip jih upihnimo, da odbije polnoči.... Potem prižgimo spet, da bodo odsevale v naših časih, polnih rdečega vinca — rdeče lučke — simbol razpoloženja naših src....

Storjeno je.... Polnoč je za nami.... pred nami Novo leto.... nov čas.... da bo srečno.... Izpijmo in nalijmo iznova — a pred svino novega dne pojdmno domov.... Zakaj?... Zato, ker zgodnje jutro nima senc.... Življenje naše pa brez njih biti ne more — niti naše Novo leto....

Stajerc in Krajnc v pogovoru.

Kranjc: "Ti nimaš niti pojma, kaj vse premoremo v Ljubljani. In takih zdravnikov, kakor so pri nas, pri vas v Mariboru še dolgo ne boste imeli. Pomisli, lani so nekemu v ljubljanski bolnici obe nogi odrezali in mu jih nadomestili z umetnimi in letos je dotični pri statfnetem teku pustil vse druge za seboj."

Stajerc: "To ni nič. Pri nas v mariborski bolnici so pa nekemu Ljubljancu odrezali oba uhlja in mu jih zopet prišli 5 cm nazaj proti zatilku, da se bo lažje širokoustil."

Agitirajte za "Prosveto"

NAROČNIKI POZOR!

meni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta za \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Otročji kašelji!

Bi se morali ustaviti predno postane nevarno. Ustaviti tiho ščepanje a Severovim Balsamom proti kašlju, izhlapi pri otrocih in odraslih do 40 let. Pri kašlju, vnetju, suhosti, La-karnar ga ima, 25c in 50 centov. Severove tablete se prodajo.

SEVERA'S COUGH BALSAM

KLOBASE

Zopet so tu prave domače klobase, ravnotako kakor sta ji oče in mati doma delala. Cena 38c funt. Denar se naj pošlje z naročnino. Poštnina plačana. Pišite na:

JOSEPH LESKOVAR

632 High Street, Racine, Wis.

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potem naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov in članke, naslove novih članov, to imena in naslove odstopnih, črtnih in izstopnih članov naznaniti upravništvu Prosvete, da se lahko točno vradi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku, ostanejo v arhivu in jih upravništvo ne do-treje je zelo važna, da vsoj polniti to na nalašč zato pripravljeno list-nah vse naslove upravništvu Prosvete pošljete. Pri vsaki spremembi naslova naj se vsoj omet stari in novi naslov. Upravništvo ujudno apelira da društveni tajniki in tajnice to splošneje. —Philip Godina, upravitelj.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarna. Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA